

[Landbrugsministeren.]

Landets Retsorden og forstyrre de enkeltes privatretlige Forpligtelser overfor hverandre, fordi man havde haft denne Forstyrrelse i Valutaforholdene.

Jeg har fremdraget dette Citat og nævnt det, jeg har nævnt, fordi jeg ønsker at gøre Indsigelse imod, at man bruger Anders Sandøe Ørsteds Navn til Begrundelse af de Forslag, her er fremme. Jeg kunde have ønsket, at Anders Sandøe Ørsteds Betragtninger havde været benyttet i vore Valutadiskussioner her i Landet paa et langt tidligere Tidspunkt. Ingen har klarere og bedre end han og aldeles uimodsigeligt vist, at et Fald i et Lands Penge-repræsentativer skyldes altid Misbrug af Pengeudstedelsesretten. Det har han saa klart som nogen bevist, og hvis man havde villet anerkende hans Autoritet, vilde man ikke i 1924 være gaaet ud til Valg og have krævet Importregulering som Valutahelbredelsesmiddel og Guldtoold som Valutahelbredelsesmiddel, saa var man gaaet til det, man endelig gik til i 1924. . . . (*Christmas Møller*: Eller Tvangslaan!) . . . Jeg kan ikke høre, hvad det ærede Medlem siger. . . . (*Holstein*: Tvangslaan! sagde han.) . . . Jeg ved ikke, hvad det ærede Medlem tænker paa. . . . (En Stemme: Venstres Forslag.) . . . Det Forslag, som Venstre stillede, og som blev gennemført, var dette, at man skulde tage fat paa Nationalbanken, som havde Seddeludstedelsesretten, men det var det, man den Gang vilde gaa udenom. . . . (*Bording*: Ikke et Ord.) . . . Ja, det nytter ikke, at ærede Medlemmer afbryder mig, jeg gentager, hvad der for mig er det vigtigste her, at den Valutaordning, vi endelig opnaaede i December 1924, vilde jeg kunne finde det rimeligt, at man anvendte Anders Sandøe Ørsteds Autoritet til at begrunde. Derimod *Maaden*, hvorpaa den blev gennemført — det er muligt, at det ikke netop var den Maade, han vilde have anvendt, det skal jeg i øvrigt ikke kunne udtale mig om.

I den Situation, der foreligger, mener jeg imidlertid ikke, at man kan sige, at Staten intet som helst skal foretage sig; men hvad Staten kan foretage sig, maa naturnødvendigt være begrænset, og den Hjælp, som Staten kan yde, skal være ærlig og redelig, vi skal ikke bilde hinanden ind, at vi saadan kan ophæve Gældsforpligtelser, uden at der bliver Huller der, hvor vi tager dem bort. Det lader sig ikke gøre, og vi skuffer os selv, hvis vi tror paa noget saadant. Det, Staten kan

gøre, er, at den ærlig og redelig siger: Hvis vi kan være til Hjælp, saa kan vi vel skaffe Penge frem billigere, end private kan det, og hvis I har Brug for det, og det kan hjælpe jer, vil vi prøve at finde Midler, saaledes at disse Penge kan komme til Raadighed for det nødstedte Landbrugserhverv. Saa er der dem, der siger: Det har slet ingen Interesse, Landbruget er saa forældet, det har Laan nok, saa det nytter ikke, at Staten kommer og lægger nye Laan paa. Det er en Misforstaaelse, Staten lægger ikke nye Laan paa nogen. Vil de ikke have dem, kan de lade være at tage dem. Det er ikke saadan, at det er Tvangslaan, som der blev sagt før. Det er frivilligt; hvis de vedkommende føler, at de har Gæld nok i Forvejen, kan de lade være med at tage Laanene; det er et Tilbud, man gør; man kan tage imod det eller lade være med det.

Der blev sagt, at de Beløb, jeg havde foreslaaet i Regeringens Lovforslag, til henholdsvis Driftslaaneforeninger og til Støtte for Akkordordninger, var alt for smaa og mindre, end det Mindretal, hvis Betragtninger jeg ellers har fulgt, har foreslaaet i Udvalget. Ja, det er de, men jeg sagde ogsaa ved Forelæggelsen, at jeg lægger ikke saa stor Vægt paa Beløbets Størrelse, det er slet ikke det afgørende. Jeg synes ikke, at det har Interesse at svinge med store Millionbeløb. Vi kan sagtens overgaa hinanden, een kan sige 20, en anden 50, en tredje 100 Millioner. Hvis Staten gaar ind paa at støtte ad de Veje, her er foreslaaet, med den Sikkerhed, her er foreslaaet, anser jeg det ikke for ufarligt for Staten. Men hvis det viser sig at være for lidt, kan vi altid finde hinanden, saa kan vi forhøje, men man skal ikke være saa stor paa det i vore Tider, at man siger, at 16 Millioner er ingenting. Det er slet ikke saa lidt i vore Dage, og jeg tror, man gør vel i at regne med mindre Tal, end man har været vant til i tidligere Perioder.

Med Hensyn til det ene af de Lovforslag, Regeringen har fremsat, Forslaget om Driftslaaneforeninger, siger man fra flere Sider: Det duer ikke, for der er Tale om solidarisk Ansvar, og det vil Folk ikke have med at gøre. Det sagde man ogsaa om Forskudsforeningerne, dem vilde Folk heller ikke have med at gøre, men da det kneb og omtrent alle kom i samme Nødtilstand, viste det sig, at de kunde finde hinanden i disse Forskudsforeninger. Men selv om man siger, at det ikke er behageligt — og det er det maaske heller ikke — med